

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

Articulus Ultimus. De reliquis, ad hunc titulum pertinentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

foro servandum est, quod disponit: leges autem rejicientes ab ultimis voluntatibus certas condiciones nituntur exigentia boni communis, nec pœnales sunt, & disponunt rejiciendas causâ boni communis; ergo.

930. Quæri potest. 4. an substitutio locum habeat, quando quis gravatus sub conditione (ut *si decedat sine liberis legitimis, hereditatem cedat alteri*) religionem ingreditur? seu *an ea substitutio purificetur morte civili ipsius instituti religionem ingressi?* Resp. Non paucos, qui non rectè distinguunt inter jus, & jus, in affirmativam prouere, ex illo generali: *Mortuus civiliter mortuus est*; civiliter autem mortuus perinde se ad effectus juris habet, ac mortuus naturaliter.

931. Verùm, si, ut certum est, attendamus, quòd fictio juris non operetur, nisi in casibus, ad quos ea juris dispositione porrigitur, clarè apparebit, plura per ejusmodi Procuratores ex illo principio indiscriminatim inferri pro certis casibus, quæ nullo jure sustineri possunt. Nam ex illo principio: *Religiosus est civiliter mortuus*; quidam ineptè inferebat: ergo *Scholasticus Societatis non habet legitimam personam standi in judicio nomine suo*; quia id non potest *Religiosus*, cum sit civiliter mortuus; ineptè, inquam, inferebat. Nam *mors civilis* dispositione juris solum porrigitur ad eos, qui *non habent proprium*, seu dominium rerum temporalium in sua persona particulari, id, quod fallit in Scholasticis Societatis, prout certum est ex constit. Greg. XIII. & pluribus exposuimus *l. 2. tit. 1. de Judiciis*.

932. Ad quæstionem in n. 930. Resp. in eo casu non esse locum substitutioni sub dictâ conditione, quàm diu gravatus naturaliter vivit. Nam fictio *mortis* jure non porrigitur ad hunc casum. Quando enim sumus in materia conditionali, *mortis* appellatione venit tantum *mors naturalis*, non *Civilis*. Condicio enim in hoc verificari debet in casu vero, non ficto, *L. qui heredi, §. Mœvius ff. de condit. & demonstr.* mors autem civilis, est mors ficta & non vera. *L. 1. §. fin. ff. de bonorum posses. contra tabul.* Et ideo substitutus in casu mortis non admittitur per mortem civilem in-

stituti; ita *Surdus const. 90. per totum* & alii.

Quæri potest. 5. an, si quid disponatur sub conditione alteri onerosâ (v. g. *ut toties pendatur Laudemium Domino directo*, quoties illius rei alienatio contingit, præsertim, si sit grave (ut evenit in multis provinciis) an, inquam, requiratur conditionem verificari in sensu proprio & strictè sumpto? Resp. si dispositio pœnalis est, vel odiosa, & exorbitans à jure communi, vel restringens nativam libertatem hominum, non videri dubium, strictè accipiendam, juxta *Reg. Odiâ, de Reg. juris in 6.* nam ut rectè dicitur *L. 3. de jure Emphyt.* ubi quantitas Laudemii præscripta, avaritia (seu cupiditas habendi) multis laxat viam, in ejusmodi casu, latissimè accipiendi verbum *alienatio*, seu *mutatio* (*Veränderung*) ut Laudemium inde frequentius accipiant contra legem, & Legislatorum intentionem, magnâ subditorum oppressione, sanè iniqua; de quo casu plura dedit in *Tract. Theol. de jure & justitiâ à n. 129.*

ARTICULUS ULTIMUS.

De reliquis, ad hunc titulum pertinentibus.

Cùm in *c. 1. b. t.* dicitur, quicumque sub conditionis nomine aliquam desponsaverit, & eam postea relinquere voluerit, dicimus quòd conditio *frangatur*, & dispensatio irrefragabiliter teneat; seu, ut exprimit Gonzalez *ibid. n. 2.* quicumque sub conditionis nomine aliquam desponsaverit, & eam relinquere velit, insuper habitâ conditione, matrimonium subsistit, exinde nasci difficultatem, quomodo ante conditionis eventum contrahentibus non liceat resillire; sed matrimonium potius, impleta conditione, irrefragabiliter tenere. Nam, quod *pendet, non est*: ut dicitur *L. Is damnatum 169. §. 1. ff. de regul. jur.* ex hoc enim est, quod dicitur, *conditionalia nihil ponunt in esse.* Unde in nuptiis sub conditione celebratis, pendente conditione, nihil actum videtur, & quidem sic, ut nec impedimentum justitiæ publicæ in-

933. *et incurrat. c. unic. S. fin. de despons. impub. in. 6.*

935. Varias huic textui interpretationes adhibent Doctores; nam aliqui notant, ibi conditionem sumi, ut sit idem, ac modus, qui non suspendit; alii, textum loqui de conditione turpi, quæ rejicitur, & consensum seu desponsationem facit puram: alii demum, ibi sermonem esse de conditione *initiativa*, per quam intelligunt eam, quæ per sui existentiam dat initium actui, qualis est, contraho tecum, si te obliges ad hoc, v. g. dandam dotem in tali quantitate. Nam si ea ster, ac subsistat, conditio frangitur, hoc est, non finit actum pendentem, & matrimonium irrefragabiliter tenet; si autem non, *resolutiva* erit, hoc est, resolvet actum, & causam præcedentem reducit ad non causam, seu ut consensus nihil operetur.

936. Præter hæc not. 1. cum in *c. Cum sit. 2. b. 1.* dicitur, quod quidam Diaconus duo juris sui mancipia manumiserit sub hac conditione, *ut Monachi fierent, ac in eodem Monasterio, in quo ipse, permanerent*; secus, *ad servitutis jugum redirent*; cum autem eorum unus deserto monasterio se inter Clericos sociasset, Chrysostomus Episcopus Spoletanus Gregorium Papam consuluit, quid in hoc sit agendum? 1. quia libertas est quid temporale; ingressus religionis, spirituale; unde videtur manumissio simoniaca. 2. quia libertas non potest dari ad tempus, nec sub conditione resolutoria, ut, *si hoc fecerit, sit liber; si non? iterum sit servus. L. Mortu. 15. ff. de Manumiss.*

Ad hoc respondit Pontifex, ut Episcopus, si rem ita reperit, in eam se exhibeat, *ut nec illi monasterium deserendi facultas sit; & manumittentis voluntas conservata aliqua præteriri excusatione non valeat.* Pro cujus intelligentiâ not. servum posse manumitti sub conditione, vel modo, *ut monachus fiat*, ut notat Abbas hic n. 2. nec exinde simoniam sequi; tum quia Pontifex in dato casu non vult aliquâ excusatione manumittentis voluntatem præteriri; tum quia talis manumissio non datur in compensationem ingressus; sed potius, ut removeatur ejus obex; quia servus debet prius manumitti, ut in monasterium admittatur, vitamque monasticam profiteatur, per *L. Jubemus 37. & 38. C. de Episc. & Cleric.*

938. Not. 2. quando dicitur, servum non posse manumitti ad tempus, intelligendum de manumissione purâ; non conditionatâ; aliâs in defectu conditionis non impletæ Pontifex non jussisset voluntatem domini non præteriri, ut, si professione nondum emissâ Monasterium desereret, in servitutem recidat. Alterum autem quod dicitur, non posse manumissionem fieri sub conditione resolutoria, ex eodem textu negatur spectato Jure Canonico. Et ex hoc patet, quomodo nec ei sit facultas Monasterium deserendi, & se inter Clericos sociandi, post professionem; nec domini voluntas prætereunda, si recessit à Monasterio, ante professionem.

